

Mishnah Kiddushin, chapter 4

משנה קדושין פרק ד

(1) Ten [familial] genealogical lineages went up [with Ezra] from [the] Babylon [exile]: [they are] priests, Levites, Israelites, *halalim* [born from a union of a divorcee with a priest], converts, freed slaves, *mamzerim*, [the offspring of an incestuous relationship forbidden by Torah law], *netinim* [descendants of the Givonites (see Joshua 9:17)], *shetuki* and *asufi* [to be explained in the next Mishnah]. Priests, Levites and Israelites may intermarry with one another. Levites, Israelites, *halalim*, converts, and freed slaves may intermarry with one another. Converts and freed slaves, *mamzerim*, *netinim* and *shetuki* and *asufi* are all permitted to intermarry with each other.

א עשרה יוחסין עלו מבבל, כהני, לויי, ישראלי, חללי, גרי, וחרורי, ממזרי, נתיני, שתוקי, ואסופי. כהני לויי וישראלי, מתרים לבוא זה בזה. לויי ישראלי חללי גרי וחרורי, מתרים לבוא זה בזה. גרי וחרורי ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי, כלם מתרין לבוא זה בזה: ב ואלו הם שתוקי, כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו. ואסופי, כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא אביו ולא אמו. אבא שאול היה קורא לשתוקי, בדוקי: ג כל האסורים לבוא בקהל, מתרים לבוא זה

(2) And these are referred to as *shetuki*: one who knows his mother but not his father [*shetuki*, as in *shtok* — keep silent, when he asks his mother about his father, she silences him], *asufi* he who is [*asuf*] gathered in from the streets and knows neither his father nor his mother. Abbu Shaul used to call the *shetuki*, *beduki* [from the word *livdok* — to search out, i.e., we ask her and she is believed as to who impregnated her].

(3) All those [including converts from Ammon and Moav] who are forbidden to רבנו עובדיה מברטנורא

א עשרה יוחסין עלו מבבל. שהפריש עזרא כל הפסולים שהיו בבבל והוליכן עמו, כדי שלא יתערבו עם המיוחסין, מאחר שאין שם ב"ד: חללי. כהנים שנולדו מן הפסולות לכהונה, כגון אלמנה לכהן גדול, גרושה חללה זונה לכהן הדיוט: חרורי. עבדים משוחררים: נתיני. גבעונים שמלו בימי יהושע, ונאסרו לבא בקהל: שתוקי ואסופי. מפרש להו ואזיל: גיורי וחרורי ממזרין כו' כולם מותרין לבא זה בזה. דקהל גרים לא אקרי קהל, ולא הוזהרו ממזרים לבא בקהל גרים. אבל לויי וישראלי בממזרי לא. ושתוקי ואסופי ספק ממזרים הם ומותרין להתערב בממזר ודאי, דאמרינן בקהל ודאי הוא דלא יבא, הא בקהל ספק יבא: ב שתוקי, כל שהוא מכיר את אמו. שקורא אבא, ואמו משתקתו: בדוקי. שבודקין את אמו. אם אמרה לבשר נבעלתי, הולד כשר. והלכה כאבא שאול: ג כל האסורים לבא בקהל. אע"ג דתנינן לה ברישא ממזרי ונתיני וכו' מותרים לבא זה בזה, הא

attention to any of their adversaries blemishes]. [In the case of a priest marrying] the daughter of a Levite or an Israelite, one more [mother] is added [into the investigation of each]. (5) We make no investigation from the altar and upwards [i.e., if he began investigating and found that her father or paternal grandfather was a priest

who served at the altar, one need not continue investigating the lineage], [in the case of a Levite] from the *duchan* [the Temple platform from where the Levites would sing] and upwards nor [in the case of an Israelite] from [the Jerusalem] *Sanhedrin* and upwards. And all whose parents were established to have been among public officers or charity overseers are permitted to marry into priesthood and their descent is not investigated [further]. Rabbi Yose says: Also whoever was signed as a witness in the Yeshanah court near Tzippori. Rabbi Hanina ben

רבנו עובדיה מברטנורא

שלא היה באחת מהן מן הפסולות: **ואם היתה לוייה וישראלית.** וכהן בא לכנסה: **מוסיפין עליה עוד אחת.** אם אחת בכל זוג זוג. כגון אמה ואם אמה ואם אמה, וכן כולם. והא דבדיקין באמהות ולא בדיקין באבות שמא יש פסול באביה או באבי אביה, משום דדרך האנשים כשמגנין זה את זה מתוך קטטה, מגנין ביחסין, ואם היה שום פסול מצד האבות היה ידוע. אבל הנשים אין זו מגנה את זו בפסול יחס אלא בזנות, וכי איכא בהו מילתא בפסול יחסין לית ליה קלא. ולא נאמרה חיוב בדיקה זו אלא במשפחה שקרא עליה ערער, אבל משפחה שאין בה חשד אינו צריך לבדוק, שכל המשפחות בחזקת כשרות הן עומדות. והאיש בלבד הוא שצריך לבדוק כשבא לישא אשה ממשפחה שיש בה חשד, אבל כהנת שבאת לינשא אינה צריכה לבדוק אחר האיש, שלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים, וכהנת מותרת לתתלה להנשא לגר ולחלל, וכ"ש לוייה וישראלית: **ה אין בודקין מן המזבח ולמעלה.** התחיל לבדוק באמהות ומצא שאבי אביה שימש על גבי המזבח א"צ לבדוק אחר אם אבי אביה, דכיון דבנה שמש ע"ג המזבח בידוע שמיחוס היה: **ולא מן הרוכין ולמעלה.** אם מצא שהיה משורר על הדוכן: **ולא מן הסנהדרין ולמעלה.** ודוקא מן הסנהדרין שבירושלים ואפילו מאותן שדנין דיני ממונות בלבד, שלא היו מעמידין מן הסנהדרין בירושלים אלא כהן ולוי וישראל מיוחס, שנאמר (במדבר י"א) והתיצבו שם עמך, בדומין לך ביחס ובחכמה: **וגבאי צדקה.** כיון דמנצו בהדי אינשי, שממשכנין על הצדקה ואפילו בערב שבת, אי הוה בהו מלתא, קלא הוה להו: **בערכי ישנה של צפורי.** בסנהדראות של עיר ששמה ישנה, הסמוכה לצפורי: **ערכי.** סנהדראות שהיו

ואמה. לוייה וישראלית, מוסיפין עליהן עוד אחת: ה אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה, ולא מן הרוכין ולמעלה, ולא מן סנהדרין ולמעלה. וכל שהחזקו אבותינו משוטרי הרבים וגבאי צדקה, משיאין לכהנה ואינו צריך לבדוק אחריהן. רבי יוסי אומר, אף מי שהיה חתום עד בערכי הישנה של צפורי. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר, אף מי שהיה

Antignos says: Also one who is recorded in the King's list of officers [only those with an unblemished family lineage were appointed officers in King David's army].

(6) The daughters of a male *halal* [e.g., the male offspring of a widow and priest, his daughter, or even his son's daughter, or son's son's (i.e., grandson's) daughter (see previous chapter Mishnah 12) is unfit to marry priests, for all time. [However,] if an

Israelite marries a *halalah* [e.g., the daughter of a *halal*] his daughter is fit to marry a priest [i.e., a male Israelite serves as a *mikvah* to purify the offspring of a female *halalah*, but a female Israelite does not purify the offspring of a male *halal* and therefore], if a *halal* marries the daughter of an Israelite, his daughter is unfit for the priesthood [as in the opening statement of our Mishnah]. Rabbi Yehudah says: The daughter of a male convert [even though her mother was an Israelite] is as the daughter of a male *halal* [in that they are both forbidden to marry priests].

(7) Rabbi Eliezer ben Yaakov [argues with Rabbi Yehudah of the previous Mishnah and] says: If an Israelite marries a female convert, his daughter is fit for priesthood, and [even] if a [male] convert marries the daughter of an Israelite, his daughter is [also] fit for the priesthood. However, if a male convert marries a female convert, their daughter is unfit for the priesthood. [The same law applies to] a convert as to freed slaves even unto ten generations [his daughter is unfit] unless [at least] his mother is an Israelite. Rabbi Yose [argues with both Rabbi

רבנו עובדיה מברטנורא

עורבין ומסדרין היחסין: אסטרייא של מלך. בחלוקת חודש בחודש לצאת למלחמת בית דוד משפחה פלונית בחודש פלוני. ולא היו יוצאים למלחמה אלא מייחסין, שתהא זכותן וזכות אבותן מסייעתן: ו בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם. בת בנו או בת בן בנו, עד סוף כל הדורות. אבל בת בתו מיישראל כשרה לכהונה, דבת חלל עצמה מיישראל כשרה לכהונה: בת גר זכר. אפילו מיישראלית, פסולה לכהונה כבת חלל זכר: ז ר"א בן יעקב אומר כו'. מסקינן בגמרא שהבא לימלך מורין לו כר"א ב"י שלא ישא כהן בת גר וגיוורת. אבל אם נשא, הלכה כר' יוסי, ואין מוציאין אותה

מכתב באסטרייא של מלך: ו בת חלל זכר, פסולה מן הכהנה לעולם. ישראל שנשא חללה, בתו כשרה לכהנה. חלל שנשא בת ישראל, בתו פסולה לכהנה. רבי יהודה אומר, בת גר זכר כבת חלל זכר: ז רבי אליעזר בן יעקב אומר, ישראל שנשא גיוורת, בתו כשרה לכהנה. וגר שנשא בת ישראל, בתו פסולה לכהנה. אבל גר שנשא גיוורת, בתו פסולה לכהנה. אחד גר ואחד עבדים משחררים, אפלו עד עשרה דורות, עד שתהא אמו מיישראל. רבי יוסי אף

Yehudah and Rabbi Eliezer ben Yaakov and] says: Even a male convert who married a female convert [and then conceived], his daughter is fit [to be married] to a priest.

(8) If a man declares, This son of mine is a *mamzer*, he is not believed [a relative is disqualified from being a witness]. And even if both [the husband and the wife] admit that the child within her is a *mamzer*, they are

not believed [as above]. Rabbi Yehudah says: They are [i.e., he is] believed [Rabbi Yehudah derives this from the verse “Rather he must acknowledge the firstborn, the son of the hated,” (Deuteronomy 21:17) i.e., he acknowledges him to others, and is believed regarding his son].

(9) If a man authorizes his agent to give his daughter in betrothal and then he himself goes and gives her in betrothal to another: if the [betrothal] by him came before [the betrothal of his agent], his betrothal is valid, but if the agent's was first, the first [i.e., the agent's] betrothal is valid. But if it is unknown, both must give her a divorce, or if they wish, one gives a divorce while the other marries her. Likewise, if a woman authorizes her agent to give herself in betrothal and

רבנו עובדיה מברטנורא

מידו, וזרעו ממנה כשר: ח האומר בני זה ממזר הוא אינו נאמן. דקרויב הוא אצלו ואין קרויב כשר להעיד: ואפילו שניהם. הבעל ואשתו. ולא מבעיא כשהאב לבדו מעיד שהוא ממזר, דלא מהימן, דלא קים ליה בגויה. אלא אפילו אמו דקים ליה בגויה, אינה נאמנת: אפילו על עובר שבמעיה. שלא היה לעולם בחזקת כשרות: ר' יהודה אומר נאמנים. טעמא דר' יהודה דכתיב יכיר, יכירנו לאחרים. מכאן שהאב נאמן לפסול את בנו, ואין האם נאמנת על בנה. ודוקא על בנו הוא נאמן, אבל לא על בן בנו שאם היו לבן זה בניו אינו נאמן לפסול. והלכה כר' יהודה: ט וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה. אצטרך תנא לאשמועינן באב שעשה שליח לקדש את בתו ובאשה שעשתה שליח לקדש את עצמה. דאי אשמועינן באב, ה"א אב דקים ליה ביוחסין, ובשמצא מיוחס זה קידשה לו, הוא דאמרינן דבטל את השליח, אבל אתתא דלא קים לה ביוחסין אע"ג דקדשה את עצמה לא סמכה על קדושיה ולא בטלה את השליח, דסברה דלמא משכח שליח אדם מיוחס מזה. ואי אשמועינן בדידה, הוה אמינא משום דאתתא דייקא ומנסבא, כי קדשה עצמה בטלה את השליח, אבל אב דלא קפיד על בתו אם תנשא לבעל כל דהו, לא בטליה לשליחות דשליח, והאי

גַּר שֶׁנִּשְׂא גֵיזֵרֶת, בְּתוּ כֶּשֶׁרָה לְכַהֵן: ח האומר בני זה ממזר, אינו נאמן. ואפילו שניהם אומרים על העבר שבמעיה ממזר הוא, אינם נאמנים. רבי יהודה אומר, נאמנים: ט מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה, אם שלח קדמו קדושי קדושין. ואם של שלוחו קדמו, קדושי קדושין. ואם אינו ידוע, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה

she goes and betroths herself [to another] if her own preceded [his], her betrothal is valid; if the agent's was first, the first [i.e., the agent's], is valid. And if they do not know, both must give her a divorce, or if they wish one gives a divorce while the other marries her.

(10) If a man [e.g., a priest of known proper lineage] and his wife went overseas and then he, his wife and children returned, and he declared: Behold this is the woman who went with me overseas, and these are her children, he need not bring proof [of proper lineage] regarding the woman, or the [small] children [attached to her]. [If he declares:] She died [abroad] and these are her children, he must bring proof regarding the children [that they are in fact the children of his deceased wife], but not regarding the woman.

(11) [If he said:] I married a woman overseas and behold this is she and these are her children, he must bring proof regarding the [lineage of the] woman, but not of the [small] children [attached to her]. [If he said:] She died and these are her children, he must bring proof regarding [the lineage of] the woman and of the children.

(12) A man may not be alone with two women, but one woman may be alone with two men [since each will be embarrassed to sin in front of his friend]. Rabbi

רבנו עובדיה מברטנורא

קדקים וקדשה, סבר דלמא לא משכח, צריכא: **י** אינו צריך להביא ראיה לא על האשה. שהיא מיוחסת, שכבר בדקה כשנשאה: **ולא על הבנים**. בבנים קטנים שכרוכים אחרי אמן: **יב לא יתיחד איש אחד עם שתי נשים**. מפני שדעתן קלה ושתייהן נוחות להתפתות: **אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים**. שהאחד בוש מחברו. ופסק ההלכה, לא תתיחד אשה אחת עם שני אנשים, וכ"ש איש אחד עם ב' נשים. אלא א"כ היו שתי הנשים צרות או יבמות, או אשה ובת בעלה,

לְקַדְשָׁהּ, וְהִלְכָה וְקִדְשָׁה אֶת עַצְמָהּ, אִם שָׁלְחָה קְדָמוֹ, קְדוּשֶׁיהָ קְדוּשִׁין. וְאִם שָׁלְחָה קְדָמוֹ, קְדוּשִׁיוֹ קְדוּשִׁין. וְאִם אִינוּ יָדוּעַ, שְׁנֵיהֶם נֹתְנִין לָהּ גֵט. וְאִם רָצוּ, אֶחָד נֹתֵן לָהּ גֵט וְאֶחָד כּוֹנֵם: **י** מִי שִׁיָּצָא הוּא וְאִשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם וּבָא הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְאָמְרָה, אִשָּׁה שִׁיָּצְאתָ עִמִּי לְמַדִּינַת הַיָּם הִרִי הִיא זֹו וְאֶלּוֹ בְנֵיהָ, אִינוּ צָרִיךְ לְהִבְיֵא רְאִיָּה לֹא עַל הָאִשָּׁה וְלֹא עַל הַבָּנִים. מִתָּה וְאֶלּוֹ בְנֵיהָ, מְבִיא רְאִיָּה עַל הַבָּנִים וְאִינוּ מְבִיא רְאִיָּה עַל הָאִשָּׁה: **י** אִשָּׁה נִשְׂאָתִי בְּמַדִּינַת הַיָּם הִרִי הִיא זֹו וְאֶלּוֹ בְנֵיהָ, מְבִיא רְאִיָּה עַל הָאִשָּׁה וְאִינוּ צָרִיךְ לְהִבְיֵא רְאִיָּה עַל הַבָּנִים. מִתָּה וְאֶלּוֹ בְנֵיהָ, צָרִיךְ לְהִבְיֵא רְאִיָּה עַל הָאִשָּׁה וְעַל הַבָּנִים: **יב** לֹא יִתְיַחַד אָדָם עִם שְׁתֵּי נָשִׁים, אֲבָל אִשָּׁה אַחַת מִתְיַחַדֶּת עִם שְׁנֵי אַנְשִׁים. רַבִּי שְׁמַעוֹן

Shimon says: Also, one man may be alone with [a woman and certainly with] two women (see Tosfot Yom Tov), provided his wife is [also] with him, and he may sleep with them in an inn because his wife watches him. A man may be alone with his mother and his daughter and he may sleep with them [i.e., a minor son with his mother or a father with his minor daughter, even in] close contact, but when they grow up [into adulthood, or when she is embarrassed to be exposed before her son], she must sleep in her garment and he, in his.

אומר, אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפנדקין, מפני שאשתו משמרתו. מתיחד אדם עם אמו ועם בתו, וישן עמהם בקרוב בשר. ואם הגדילו, זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו: יג לא ילמד אדם רוק סופרים, ולא תלמד אשה סופרים. רבי אליעזר אומר, אף מי שאין לו אשה, לא ילמד סופרים: יד רבי יהודה אומר, לא ירעה רוק בהמה, ולא יישנו שני רוקים בטלית אחת. וחכמים מתיירין. כל שעסקו עם הנשים, לא יתיחד עם הנשים.

(13) An unmarried man must not be a teacher [of small children because of the constant interaction with their mothers, as their mothers often bring them to school] nor may a woman be a teacher [of small children because of the contact with their fathers or older brothers]. Rabbi Eliezar says: Also one who has no wife [i.e., his wife is not present with him] must not be a teacher [of small children; the *halachah* does not follow Rabbi Eliezer].

(14) Rabbi Yehudah says: An unmarried man must not tend to cattle nor may two unmarried men sleep together under the same cover, but the Sages permit it [the *halachah* follows the Sages]. One whose business is with women must not be

רבנו עובדיה מברטנורא

או אשה וחמותה, או אשה עם תינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה, לפי שאלו שונאות זו את זו, ומתיראות זו מזו. וכן היא מתיראת מן הקטנה שמא תראה ותגיד. ומלקים על יחוד הפניה, ועל יחוד עם העריות, חוץ מאשת איש שאין מלקין עליה שלא להוציא לעז על בניה. ומותר להתיחד עם הבהמה ועם הזכר, שלא נחשדו ישראל על הזכור ועל הבהמה: הגדילו זו ישנה בכסותה וכו'. והוא שתהיה הבת מ"ב שנה ויום א', והבן מ"ג שנה ויום א'. ובזמן שהיא בושא לעמוד לפניו ערומה, אפילו בפחות מכן ישנים הוא בבגדו והיא בבגדה: יג רווק. פנוי בלא אשה: לא ילמד סופרים. לא ירגיל עצמו להיות מן הסופרים, כלומר מלמד תינוקות. מפני אמותיהן של תינוקות שמצויות אצלו להביא את בניהן אל בית הספר: אף מי שאין לו אשה. אע"פ שאינו פנוי אלא יש לו אשה ואינה שרוייה עמו לא ילמד סופרים. ואין הלכה כרבי אליעזר: יד וחכמים מתיירין. והלכה כחכמים. שלא נחשדו ישראל על הזכור: כל שאומנתו בין הנשים. שמלאכת

alone [even] with [many i.e., even with more than two] women and one should not teach his son a trade that would require him to be [exclusively] around women. Rabbi Meir says: One should always teach his son a clean and simple profession and pray to the One to whom [all] wealth and property belong. For there is no profession that does not contain both poverty and wealth, for poverty is not due to [a person's] profession nor is wealth due to [a person's] profession, rather it all depends on one's merit. Rabbi Shimon ben Eliezer says: Have you ever seen a wild beast or a bird engage in a

profession? Yet they are sustained without worry. And are they not created only to serve me? While I was created to serve my Master, surely then, [does it not follow] that I should make a living without worry?! But because I have behaved improperly, I destroyed my livelihood. Abba Gurion of Zadian said in the name of Abba Guria: One should not teach his son [to be] a donkey-driver, camel-driver, [or] potter [who travels from town to town to sell his wares, since those who travel from place to place usually spend the night on the road and sometimes may take wood or produce from private lands for food and shelter]. [Nor should he teach his son to be a] sailor, shepherd or shopkeeper, because their profession is the profession of robbers [the shepherd occasionally grazes animals on private fields and the shopkeeper sometimes may add water to wine]. Rabbi Yehudah says in his name [i.e., Abba Guria]: Most donkey-drivers are

רבנו עובדיה מברטנורא

אומנתו נעשית לנשים, והנשים צריכות לו: לא יתיחד עם הנשים. ואפילו עם הרבה נשים. לפי שלבן גס בו ומחפות עליו. ואילו אינש אחרינא עם שתי נשים תנן דלא, שלש וד' שפיר דמי. ורמב"ם פירש דלא שרינן אפילו משום כדי חייו להתייחד עם הנשים הואיל ופרנסתו מוקף: חמר גמול וספן. כל אלו אומנות לסטות, כשלנין בדרכים נכנסים ולוקטים עצים ופירות מן הכרמים. ועוד שנשכרים לבני אדם ומעבירין על תנאם: רועה. ובהמות שלון שמעביר בהמות לרעות בשדה אחרים: חנוני.

ולא ילמד אדם את בנו אמונות בין הנשים. רבי מאיר אומר, לעולם ילמד אדם את בנו אמונות נקיה (וקלה), ויתפלל למי שהעשר והנכסים שלו, שאין אמונות שאין בה עניות ועשירות, שלא עניות מן האמונות ולא עשירות מן האמונות, אלא הכל לפי זכותו. רבי שמעון בן אלעזר אומר, ראית ממימד חיה ועוף שיש להם אמונות, והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי. אבא גרין אש צדין אומר משום אבא גריא, לא ילמד אדם את בנו, חמר, גמל, ספר, ספן, רועה, והנוני, שאמונתן אמונות לסטים. רבי יהודה אומר

wicked, while most camel-drivers [usually travel in dangerous areas, such as deserts and therefore are God fearing and] are worthy men and [so too,] most sailors are pious. The [one who considers himself to be the] best of doctors is destined for *Gehenna* [since he does not confer with other doctors, he may, at times, kill rather than save his patients (Tiferet Yisrael and Maharsha)] and the worthiest of butchers is Amalek's partner [has a cruel nature]. Rabbi Nehorai says: I push aside every trade in the world and teach my son only Torah, for man enjoys its rewards in this world, while the principal remains for him in the World to Come. But regarding all other professions, this is not so, for when a man falls ill or reaches old age or suffering and cannot engage in his craft, he dies of hunger. But the Torah is not so, for it guards him from all evil in his youth and provides him a future and hope in his old age [even when he no longer can study, he is maintained as a reward of his previous study of Torah]. What is said regarding his youth? "They who wait for the Lord shall renew their strength" (Isaiah 40:31). Regarding his old age what is said? "They shall still bring forth fruit in old age" (Psalms 92:15). And thus it is said of our father Avraham: "And Avraham was old, well advanced in years and the Lord had blessed Avraham with everything" (Genesis 24:1). We find that our father Avraham observed the whole Torah before it was given, for it is written: "Because Avraham listened to My voice and kept My charge, My commandments, My statutes and My laws" (Genesis 26:5).

רבנו עובדיה מברטנורא

מלומד באונאה, להטיל מים ביין, וצרורות בחיטין. שחייב אדם ללמד את בנו אומנות נקיה:

מְשֻׁמוֹ, הַחֲמָרִים, רֶבֶן רְשָׁעִים, וְהַגְּמָלִין, רֶבֶן כְּשָׁרִים. הַסְּפִינָן, רֶבֶן חֲסִידִים. טוֹב שְׁבָרוּפָאִים, לְגִינָם. וְהַכָּשָׁר שְׁבַטְבַּחִים, שְׁתַּפוּ שֶׁל עֲמֶלֶק. רַבִּי נְהוֹרַאי אוֹמֵר, מִנִּיחַ אֲנִי כָּל אֲמֻנוֹת שְׁבַע עוֹלָם וְאִינִי מִלְמַד אֶת בְּנֵי אֶלָּא תוֹרָה, שְׂאָדָם אוֹכֵל מִשְׁכָּרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקָּרוֹן קִיָּמַת לְעוֹלָם הַבָּא. וְשֹׁאֵר כָּל אֲמֻנוֹת אֵינָן כֵּן. כְּשֹׁאֵדָם בָּא לְיַדִּי חֲלִי אוֹ לְיַדִּי זְקֵנָה אוֹ לְיַדִּי יְסוּרִין וְאִינוּ יְכוּלִּים לְעִסוֹק בְּמַלְאכְתּוֹ, הָרִי הוּא מֵת בְּרַעֲב. אֲבָל הַתּוֹרָה אֵינָה כֵּן, אֶלָּא מִשְׁמַרְתּוֹ מִכָּל רַע בְּנַעֲרוֹתָיו וְנוֹתַנָּת לּוֹ אַחֲרֵית וְתַקְוָה בְּזַקְנוֹתָיו. בְּנַעֲרוֹתָיו מָהוּ אוֹמֵר, (ישעיה נ) וְקוֹי ה' יְחַלִּיפוּ כָח. בְּזַקְנוֹתָיו מָהוּ אוֹמֵר, (תהלים צב) עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְה' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל מַצִּינּוֹ שֶׁעָשָׂה אַבְרָהָם אֲבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, שְׁנֵאמַר, (שם כו) עָקֵב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקוֹתַי וְתוֹרֹתַי:

הַדְרֵן עֲלֵךְ סֹדֵר נְשִׁים וְהַדְרֵךְ עֲלֵךְ, דַּעְתֵּן עֲלֵךְ סֹדֵר נְשִׁים וְדַעְתֵּךְ עֲלֵךְ,
 לֹא נִתְנָשִׂי מִינֶךָ סֹדֵר נְשִׁים וְלֹא תִתְנָשִׂי מִינֵךְ לֹא בַעֲלָמָא הָדִין וְלֹא
 בַעֲלָמָא דְאַתִּי.

הַדְרֵן עֲלֵךְ סֹדֵר נְשִׁים וְהַדְרֵךְ עֲלֵךְ, דַּעְתֵּן עֲלֵךְ סֹדֵר נְשִׁים וְדַעְתֵּךְ עֲלֵךְ,
 לֹא נִתְנָשִׂי מִינֶךָ סֹדֵר נְשִׁים וְלֹא תִתְנָשִׂי מִינֵךְ לֹא בַעֲלָמָא הָדִין וְלֹא
 בַעֲלָמָא דְאַתִּי.

הַדְרֵן עֲלֵךְ סֹדֵר נְשִׁים וְהַדְרֵךְ עֲלֵךְ, דַּעְתֵּן עֲלֵךְ סֹדֵר נְשִׁים וְדַעְתֵּךְ עֲלֵךְ,
 לֹא נִתְנָשִׂי מִינֶךָ סֹדֵר נְשִׁים וְלֹא תִתְנָשִׂי מִינֵךְ לֹא בַעֲלָמָא הָדִין וְלֹא
 בַעֲלָמָא דְאַתִּי.

הָעֵרֵב נָא יְהוּה אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל
 וְנִהְיֶה כּוֹלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצֹאצְאֵינוּ וְצֹאצְאֵי עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוֹלְנוּ יוֹדְעֵי
 שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנִי מִצּוֹתְךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי
 לְבִי תָמִים בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָם
 חִיֵּיתָנִי. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוּה לְמַדְנֵי חֻקֶיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלַה וְעַד.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא יְהוּה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל
 בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרִכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
 עַל שֶׁחִיֵּיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. בֵּן תַּחֲיֵינוּ וְתַחַנְנוּ. וְתִאֶסּוּף גְּלוֹתֵינוּ לְחֻצְרוֹת
 קְדֻשָּׁה. לְשֹׁמֵר חֻקֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ. וְלַעֲבֹדְךָ בְּלִבְבֵי שְׁלָם. עַל שְׂאֵנַחְנוּ
 מוֹדִים לָךְ. בְּרוּךְ אַל הַהוֹדָאוֹת:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי בשם שעזרתני לסיים סדר נשים בן תעדרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחק בי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים אורך ימים בימינה עושר וכבוד בשמאלה יהוה עוז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום.

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתך דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמאקר פולחנא נוכראה מארעא ולאבתא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחיכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא. יתברך. וישתבח. ויתפאר. ויתרום. ויתנשא. ויתהדר. ויתעלה. ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעילא מן כל ברכתא. ושירתא. תשבחתא ונחמתא. דאמירן בעלמא ואמרו אמן.

על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון. ועל כל מאן דעסקין באורייתא די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמין וחיין אריכין ומזוני רויחי ופורךנא מן קדם אבוהון דשמיא וארעא ואמרו אמן.

יהא שלמא רבא מן שמיא. וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן. עושה שלום במרומיו. הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו. ועל כל ישראל ואמרו אמן.